

A „Mindennapi Madarak Monitoringja” program 2007-ben

Szabó D. Zoltán

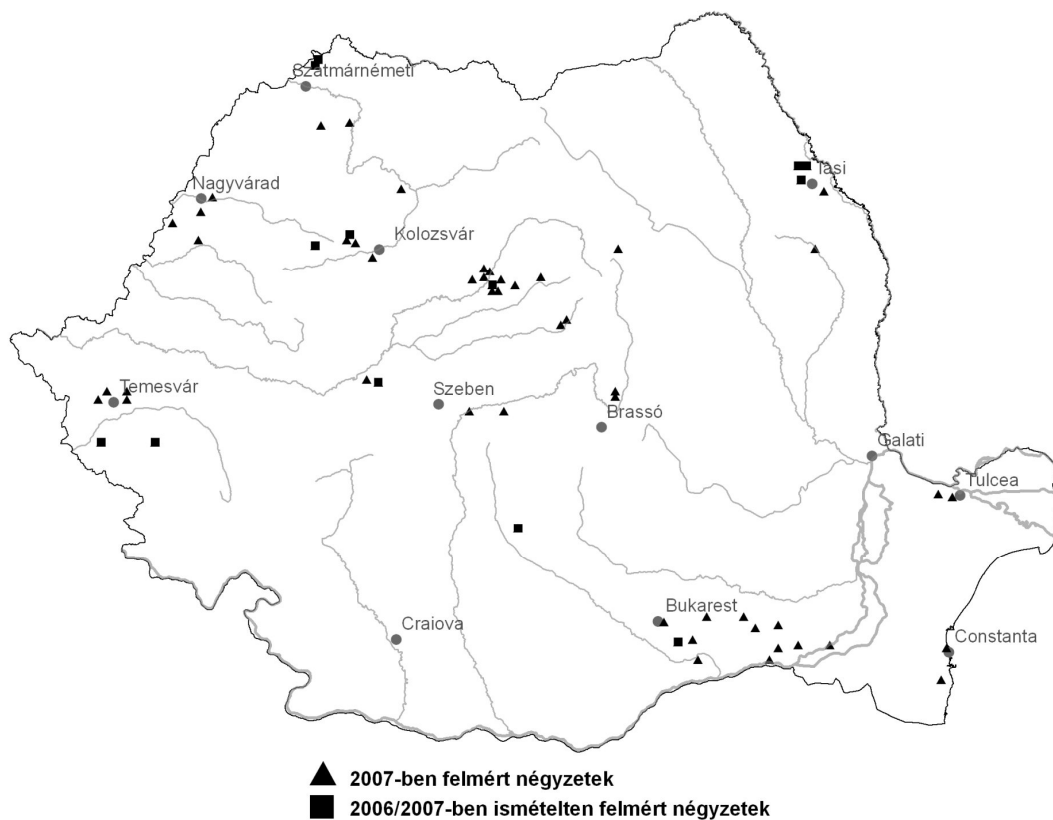
A három szervezet (Román Madártani Egyesület, Milvus Csoport, Babeş-Bolyai Tudományegyetem Biológia és Geológia Kara) által együttműködve megvalósított program jelentős fejlődésnek indult 2007-ben. Bár egy országos, minden fontosabb élőhelyet lefedő, reprezentatív adatokat szolgáltató monitoring hálózat kiépülése még időbe telik, úgy véljük a program 2007-es eredményei már jó kiindulási alapot jelenthetnek az első, gyakori és elterjedt madarakra alkalmazható, populáció-szintű változásokat jelző indexek kiszámításához. Hiszen ez a program egyik fő célja: egyfajta barométerként követni és előrejelezni a mindennapi madarak állományaiban bekövetkező változásokat. Ahhoz azonban, hogy ezek az indexek tudományos szempontból is megalapozottak legyenek, elsődleges szempont a kijelölt monitoring négyzetek ismételt felmérése több éven keresztül.

A program önkéntes megfigyelők munkája révén gyűjt adatokat a hazai gyakori madárfajokról. A megfigyelők évente két alkalommal látogatják meg a félig véletlenszerűen kijelölt 2x2 kilométeres nagyságú monitoring négyzetüket, ahol 15 ponton, 5-5 percet megállva jegyzik a látott és hallott madarakat. A módszer részletes leírása a programban használt űrlapokkal együtt megtalálható és letölthető a <http://monitoring.sor.ro> oldalról.

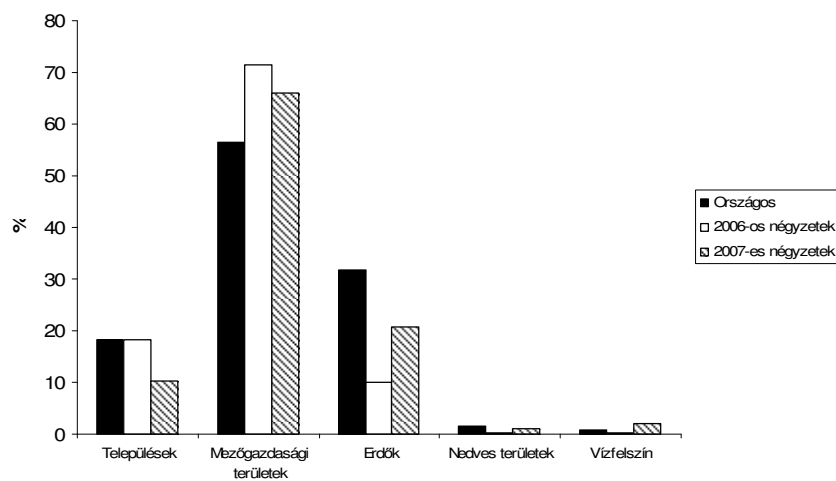
Összesen 53 megfigyelő küldött be adatokat 2007-ben, 61 monitoring négyzetből. Ezekből 38-at mindkét alkalommal meglátogattak, 11-et csak az első felmérés időszakában, 12 négyzetet pedig csak a második felmérési időszakban. A felmért négyzetek eloszlása koréntsem volt egyenletes, továbbra is nagy területek maradtak lefedetlenül az ország több régiójában (1. ábra).

A felmért területek az ország 0,102%-át (24400 hektár) jelentik. A CORINE Landcover 2000 felületborítási osztályok közül a legjelentősebb a mezőgazdasági területek aránya, ami összesen 65,9%-ot tesz ki (2. ábra). Ez a szám jelentősen túllépi a mezőgazdasági területek országos arányát (56%), azaz arányait tekintve jóval több mezőgazdasági területen folyik madárszámlálás mint amennyi az országos előfordulásuk alapján indokolt lenne. Öröndetes viszont hogy megnőtt az erdők aránya a felmért négyzetekben: 20% az országos 31% mellett.

A három megfigyelési osztályban összesen 166 fajt jegyeztek fel a megfigyelők, amiből 151 fajt a 100 méteres sugarú körön belül, 100 fajt a körön kívül és 137 fajt röptében. Egyetlen fajt, a mezei pacsirtát minden négyzetben megfigyeltek. Előfordulási gyakoriságban követte a tövisszűrő gébics, seregély, széncinege, mezei veréb, szarka, kakukk, citromsármány, erdei pinty és házi veréb. A leggyakoribb fajok százalékos előfordulási arányait és megfigyelt egyedszámait az 1. táblázatban tüntettük fel. A 2006-os eredményekkel összehasonlítva (persze annak tudatában hogy a program első évében igen kevés monitoring négyzetből érkeztek adatok) ez a fajösszetétel kiegyenlítettnek tűnik a különböző élőhelyeken előforduló fajok arányait tekintve, főleg az erdei fajok megjelenése révén.

1. ábra: Románia térképe a 2007-ben illetve a 2006/2007-ben ismételtlen felmért 2x2 kilométeres monitoring négyzetekkel

2. ábra: A jelentősebb CORINE felületborítási osztályok az ország területén és arányaik a monitoring négyzetekben 2006/2007-ben

Köszönetnyilvánítás

Ezek az eredmények nem születhettek volna meg az adatokat rögzítő önkéntesek munkája nélkül: Ambrus László, Arghius Viorel, Bădărău Dan, Baltag Emanuel-Stefan, Belényessy Sándor, Boboescu Iulian Zoltan, Bolboacă Lucian, Böndi László, Chirilă Florin, Ciobanu Viorica, Coman Daniel, Csép Antal, Daróczi J. Szilárd, Deák Attila, Demeter László, Domşa Cristian, Dulgheru Alexandru, Fântână Ciprian, Fazekas Lóránd, Györbíró István Csaba, György Károly, Hegyi Barna, Ifrim Irina Elena, Iordache Daniela, Kecskés Attila, Kiss Réka, Kovács István, Lazăr Alin, Lungu Crisanta, Maer Viorel, Mestecăneanu Adrian, Mitrofan Magdalena, Moga Marian, Moise Marius-Lucian, Monica Ilie, Nagy Attila, Năstase Marius, Ölvedi Szilárd, Papp Tamás, Pârâu Liviu Gabriel, Pârvulescu Lucian, Petrovici Milca, Pricop Roberth István, Puran Ştefan Laurenţiu, Puran Vasilica, Sándor D. Attila, Sebastian Bugariu, Seculici Bogdan, Slavinschi Ana-Beatrice, Stermin Alexandru Nicolae, Szabó D. Zoltán, Szabó Géza, Szabó József dr, Székely Paul, Török Annamária, Ulici Gabriel, Ursescu Bogdan, Uruci Călin, Vinersar Gheorghe, Vlăsceanu Marius, Zeitz Róbert. A térképeket és a GIS elemzéseket Cristi Domşa készítette, az adatbázis Nagy H. Beáta munkája. A programot 2007-ben a az RSPB és a GEF-UNDP támogatta.

1. táblázat: A „Mindennapi Madarak Monitoringja” során megfigyelt leggyakoribb madarak. A fajok a 100 méteres sugarú körben megfigyelt gyakoriságuk csökkenő sorrendjébe vannak rendezve.

Tudományos név	100 m		100 +		Reptében	
	Gyakoriság (%)	Egyedszám	Gyakoriság (%)	Egyedszám	Gyakoriság (%)	Egyedszám
<i>Alauda arvensis</i>	100	387	23	70	44	264
<i>Lanius collurio</i>	93	248	11	15	41	125
<i>Sturnus vulgaris</i>	93	923	11	63	51	525
<i>Parus major</i>	87	233	13	11	34	107
<i>Passer montanus</i>	85	479	7	7	36	292
<i>Pica pica</i>	84	185	21	37	48	89
<i>Cuculus canorus</i>	79	108	39	98	30	49
<i>Emberiza citrinella</i>	77	161	13	17	30	67
<i>Fringilla coelebs</i>	69	225	13	29	28	121
<i>Passer domesticus</i>	67	1 040	5	88	34	558
<i>Turdus merula</i>	66	140	15	20	33	70
<i>Oriolus oriolus</i>	62	82	28	54	30	54
<i>Saxicola torquata</i>	59	88	3	3	16	29
<i>Sylvia atricapilla</i>	57	98	8	10	18	23
<i>Phylloscopus collybita</i>	56	95	13	12	21	48
<i>Erithacus rubecula</i>	52	93	3	3	16	34
<i>Sylvia communis</i>	51	89	3	4	21	28
<i>Miliaria calandra</i>	49	98	11	16	26	78
<i>Phasianus colchicus</i>	49	96	18	26	28	67
<i>Dendrocopos major</i>	48	65	8	5	20	26
<i>Coturnix coturnix</i>	43	83	7	7	25	47
<i>Motacilla alba</i>	41	68	5	6	16	31
<i>Streptopelia decaocto</i>	41	93	8	15	20	44
<i>Hirundo rustica</i>	39	260	7	44	51	586
<i>Saxicola rubetra</i>	39	48	2	2	11	21